100 جىلدىق كۇرەس جولىندا جاڭا ساپارغا اتلانايلىق

بولاتتاي بەرىك سەنمەدە بولىپ، ئولىم الدىندا باس يەمەدى

ـــــ قىزىل جارتاس رۇحى جوننىدەگى شولۇ

جۇڭگو كوممۇنىستەرنىڭ رۇحانىي شەجىرەسى

□ شىنجاڭ اگەنتسىگىنىڭ تىلشىلەرى لىۋ مىن، چىن گوجوۋ، جوۋ ۋىنچۇڭ

"قىزىل جارتاستا قىزىل ورىك گۈل اشتى، قارلى دالا، مۇزدى القاپتا مىڭ شاقىرىم جول باستىق. قاھارلانغان ايازىڭنان قايمىقپان دا جاسمان، نارتتاي قىزىل جۇرەك گۈلى كۈنگە قاراپ اشلىغان..." .

قىزىل جارتاس جاغراپيالىق ۇىغۇر ئاناسى ھەسەن، ۋەتەن دا ماڭزىدىسى، رۇحانىي جەر بەلگىسى.

70 ـــ 80 جىلدىڭ الدىندا، ئۇيۇر توپ جۇڭگو كوممۇنىستەرى ئاقىبەت ئۇشىن كۈرەشۋەدەي بەرىك سەنمەدى كوكەيگە ۋىالاتىپ، ھالقىنىڭ ازاتتىق دىستەرى ئۇشىن قۇربان بولۇداي ئىسقاق سۈيىسپەنشىلىكتەن جازباي، وسكەلەڭ يەدىيالىق ورە جانە كەرەمەت سىياسىي ئىقىل ـ پاراسات ارقىلى گومىنداڭ ۇستەمدىك قۇرغان وڭىرلەردە جاپالى دا قاتەرلى، كۈردەلى ورتادا كۈشتى جاۋدان يەمەنبەي ەرلىكپەن كۈرەس جۇرگىزىپ، وشپەس رۇحانىي ەسكەرتكىش تۇلعالاپ شىقتى.

قايىسپاس قايسارلىقپەن ئولىم الدىندا باس يەمەدى

"جان تۇرشىگەرلىك قىناۋ كورسەتىپ ۇرىپ ـ سوعۇ دەگەندەر تۇككە تۇرمايتىن سىناقتار. بامبۇك شىرپى بامبۇكتەن جاسالعان، ال كوممۇنىستەردىڭ جىگەرى قۇرىش!" .

1948 ـ جىلى 6 ـ ايدا ساتقىندارداڭ وپاسىزدىق جاساۋىمەن، استرتىن پارتيا مۇشەسى جياڭ جۇجۇن باقتىقا قارسى تۇتقىندالىپ، چۇڭچيڭ جازدىرۇڭ تۇرمەسىنە قاماۋدا. گومىنداڭ جانسىزدارى ازاپ ـ قينالۋدىڭ ئتۇر ـ ئتۇرىن قولدانىپ، وسى جاس ايەل كوممۇنىستىك پارتيا مۇشەسىنىڭ السىزدىگىن تاۋىپ، استرتىن پارتيا ۇيمەن تالىقاندىرۋعا ۇرىندى. قاتتى قىناۋ مەن ۇرىپ ـ سوعۇعا توزگەن ول باستان ـ اياق تىزە بۇككەن جوق.

1949 ـ جىلى چۇڭچيڭ ازات بولۇدىڭ قارساڭىندا، جاڭا جۇڭگوعا دەگەن شەكسىز ارمانمەن، جياڭ جۇجۇن قاتارلى توڭكەرىس ارداگەرلەرى ەرلىكپەن قۇربان بولدى.

چۇڭچيڭ قاھارماندارداڭ مەكەنى، داڭقتى توڭكەرىستىڭ داستۇرگە يە. جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى سوعىس پەن ازاتتىق سوعىسىنىڭ باستاپقى مەزگىلىندەگى بوران ـ شاشىنعا تولى كۇندەردە جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتياسى ورتالىق كوميتەتىنىڭ وڭتۇستىك بيۇروسىندا اعا بۇىن پرولەتاريات توڭكەرىسشىلەرى، كوممۇنىستىك پارتيا مۇشەلەرى جانە توڭكەرىس ارداگەرلەرى وسكەلەڭ يدەيالىق ورە، بەرىك مۇرات ـ سەنىم، ەرەسەن ادامگەرشىلىك كۇش ـ قۇاتىمەن جانە اسقاق توڭكەرىستىك جىگەرمەن سان ـ ساناقسىز سوعىلارعا نقپال جاسادى. ازاتتىق سوعىسى كەزىندە وڭتۇستىك بيۇرونىڭ تاريبەلەۋى مەن باۋلۇندا ئوسىپ ـ جەتىلگەن جياڭ جۇجۇن، چىن ران قاتارلى كوممۇنىستىك پارتيا مۇشەلەرى ئار ئتۇرلى ياۋىزىمەن كۇرەسىپ، جۇڭگو حالقىنىڭ ازاتتىق دىستەرى ئۇشىن قىمباتتى ئومىرىن ارناپ، دىستىق قانى مەن ئومىرى ارقىلى ۇلى قىزىل جارتاس رۇحىن تۇلعالادى، جازدىرۇڭ، بايگۇڭگۇاننىڭ بارىندە ولاردىڭ قايىسپاس قايسارلىقپەن ئولىم الدىندا باس يەمەگەن قاھارماندىق ئىس ـ نزدەرى قالدى.

قازىرگى جازدىرۇڭ تۇرمەسىنىڭ كونە جۇرتى وتاندىلدىق تاريبە بازاسىنا اينالدى، ادامدار جەر ـ جەردەن كەلىپ قاھارماندار رۇحىن، تاريحتى قايتا ەسكە تۇسىرەدى. سۇركەيلى اباقتىنى، جان تۇرشىگەرلىك قىناۋ اسپاپتارىن كورگەندە ادامدار ەرىكسىزدەن: ئومىر قىمباتتى، قۇرباندارداڭ باسىن بايگەگە تىگۇندەگى سەبەپ نە؟ ەركىندىكتىڭ باعاسى ودان دا جوعارى، توڭكەرىس ارداگەرلەرىنىڭ جولبارىس اپاننا كىرىپ، قان توگىپ قۇربان بەرۇىنىڭ سەبەبى نە؟ دەگەن سۇراۋ قويادى.

ونىڭ جاۋابى ئدال سەنىم!

جاۋدىڭ اۋىر جازا قولدانىپ ۇرىپ ـ سوعۇى الدىندا «ۇدەرە تارتۇ گازەتىنىڭ» ەرەكشە ياچەيكا شۇجيى چىن ران تۇرمەدە «مەنىڭ "مويىندامام"» دەگەن حاتىندا ولىمگە قۇشاق اشىپ، ئومىرى ارقىلى پارتياعا دەگەن ايبىندى ۇادەسىن ورىندادى: "توڭكەرىس جولىندا شىبىن جانىم قالعانشا سوڭىنا دەيىن كۇرەسەمىن!" .

"بارلىق قينىشىلقپەن بەتپە ـ بەت كەلۇگە بەكىپ، تۇىمزدى بيىك ۇستايمىز!" ، لو شۇىن قاتارلى جولداستار تۇرمەدە ۇاقىتشا پارتيا ياچەيكاسىن استرتىن قۇرىپ، تاعدىرلاستارىن جاۋمەن باتىل كۇرەسۇگە باستادى.

1949 ـ جىلى كوكتەم مەرەكەسىندە جازدىرۇڭ تۇرمەسىندە تۇرمەلەستىر توڭكەرىستىك اندەردى اسقاقتاتا شىرقاپ "كوممۇنىستىك پارتيا جارناماسىن" داۋىستاپ وقىدى، فيلوسوفيالىق اقىل ـ پاراساتقا تولى وتتاي دىستىق جالىندى سوزدەر اقيقات نۇرىمەن ئاربىر كوممۇنىستىڭ رۇحانىي الەمىن شۇاققا بولەدى.

...

باتىر دا ەرجۇرەك وسى توڭكەرىسشىلەر مەن باقتىقا قارسى جانىن قيعان قۇرباندارداڭ تالايى كىم مەن دشەر استان قام جەمەيتىن اۋقاتتى وتباسىنان شىققاندار. ولاردىڭ توڭكەرىسكە ات سالىسىپ، باسىن بايگەگە تىگۇدى تاڭداۋى "باسىم كوپ ادامدار ئۇشىن كۇرەس جاساۋ" سىندى بەرىك سەنىمنەن تۇعان. تالاي جىلدان بەرى پارتيامىز جاپا ـ ماشاقات، حاۋپ ـ قاتەر، قىينىشىلىقتاردى باستان وتكىزسەدە قىينىشىلىقتارعا مويىمادى، جاۋعا دا باس يەمەدى. بەرىك مۇرات ـ سەنىمنىڭ جەتەكشىلىگىندە توڭكەرىس ارداگەرلەرى العا باسۋ جولىنداعى اۇىر بوگەت، جاپالى قىينىشىلىقتاردا ەڭسەسىن تىك ۇستاپ، جاۋلارمەن قاجماس قايسارلىقپەن كۇرەس جاساپ، جۇڭگو كوممۇنىستەرىنىڭ رۇحانىي شەجىرەسىنە ايبىندى دا شۇعالالى تاراۋ جازدى.

ماڭگى وزگەرمەيتىن مۇقالماس جىگەر

چۇڭچيڭدەگى جۇڭگو ئۇش قىساڭ مۇراجايىندا 3 كۇمىس اقشا ساقتالعان. تىم ەرتە كەزدەگى كۇمىس اقشانىڭ بەتى ۇاقىت ىزىمەن ايعىزدالعان.

1941 ـ جىلى كوممۇنىستىك پارتيا مۇشەسى شياۋ لين حۇڭيان 8 ـ ارميا چۇڭچيڭ ئس باسقارۋ ورنىندا پارتيا ۇيىمىنىڭ "ساۋدامەن شۇعىلدانۇ" نۇسقاۋىن الىپ، پارتيانىڭ قيىلدارى ئۇشىن قاراجات دايىندايدى. اشىلعان سەركىتەستىك مىندەتىن ورىنداپ بولىپ ەرلى ـ زايىپتى شياۋلينەر شامامەن 120 مىڭ ئسارى التىنعا سىندىرىلعان قالدىق اقشا مەن 10 نەشە ميللىون امەريكا دوللارىنا سىندىرىلعان تۇراقتى مۇلكتى ئبىر جولدا جوعارىعا تاپسىرعاندا تەك 3 كۇمىس اقشانى عانا ەستەلىككە الىپ قالدى.

بۇل 3 كۇمىس اقشا، قىزىل جارتاس رۇحىنىڭ جەتەكشىلىگىندە جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتياسى مۇشەلەردىڭ قاندايى ورتادا جۇرسە دە كىرشىكسىزدىگىنە اقاۋ تۇسىرمەي، وزدەرىن قاتاڭ شىڭداپ، ادال، كىرشىكسىز، جاۋاپكەرشىلىك ارقالايتىن سىياسىي قاسيەتىن ماڭگى ساقتاعاندىعىنا كۋا بولدى.

قىزىل جارتاس رۇحىنىڭ باعالى دا ەرەكشە بولۇندىعى اسا ماڭىزدى ئبىر ئتۇيىن ـــ ونىڭ جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتياسىنىڭ گومىنداڭ ۇستەمدىگىندەگى وڭىرلەردەگى توڭكەرىس امالياتى بارىسىندا دۇنيەگە كەلۇىندە جاتىر. ول تۇستا اق تەررولىق اۇىر، پارتيا مۇشەلەرى جولداستار ەرەكشە ورتادا، ەرەكشە مىندەت ارقالاپ ئارى جاۋمەن كۇرەس جۇرگىزۇى، ئارى قوعامدىعى ئار سالامەن دوستىق قارىم ـ قاتناس جاساۋى كەرەك بولدى؛ ئارى بۇيرىققا قاتاڭ بويسۇنۇى، تارتىپكە بويسۇنۇى، ئارى اقىل ـ دارىنىن ساۋلەلەندىرىپ كۇردەلى جاعدايعا توتەپ بەرۇى كەرەك بولدى؛ ئارى كەز كەلگەن ۋاقىتتا "ئومىر مەن ئولىمنىڭ" سىناعىنان ئوتۇى، ئارى مارتەبەلى ئمانساپ پەن مول جالاقىنىڭ، ئىرىپ ـ شىرىگەن تۇرمىستىڭ ارباۋىنا بەتپە ـ بەت كەلۇى كەرەك بولدى.

وسىنداي سان قيىلىلىق الدىندا، قايتكەندە اۋەلگى ماقساتتان اينىماۋعا، اداسپاۋعا، قاسيەتتى جوعالتپاۋعا بولادى؟

ئتارتىپ، جاي ادامداردىڭ ارەكەتىن تەجەيدى؛ ال، سەنىم مەن قاسيەت سىرتقى ورتانىڭ تەجەۋى جەتەرسىز بولعاندا، ادامنىڭ ئوز قاسيەتىنەن اينىماۋىنا مۇمكىندىك جاسايدى.

1943 ـ جىلى 3 ـ ايدا ەسكىشە كالەندار بويىنشا 45 جاسقا كەلگەن تۇعان كۇننىڭ جوۋ ىنالاي "مەنىڭ جەتىلۋىمدەگى ماڭىزدى ولشەم" دەگەندى جازىپ شىقتى، وندا "قۇلشىنا قىزمەت ىستەۋ، جوسپار بولۇ، ئتۇيىنى بولۇ، ئتارتىبى بولۇ" ، "بۇقارادان ماڭگى اجىراماۋ" ، "ئوزىمنىڭ كەمشىلىكتەرىمدى ناقتى تۇزەتۇ" قاتارلى 7 تارماق قامتىلدى. جاۋاپكەرشىلىك ارقالاۋ، قۇن تالپىنىسى، رۇحانىي بەت ـ بەينە، سىياسىي قاسيەت... وڭتۇستىك بيۇروداعى اعا بۇىن پرولەتاريات توڭكەرىسشىلەرى كوپتەگەن باعالى رۇحانىي قاسيەت مۇراعاتتارىن قالدىردى.

قىزىل جارتاس قۇرباندارىنىڭ تۇرمەدەگى پىكىرلەرىنە نەگىزدەلە قورىتىندىلانىپ جىناقتالعان "تۇرمەدەگى 8 تارماق" ، كۇنى بۇگىنگە دەيىن اسا كۇشتى رەال جەتەكشىلىك سىپاتقا يە. بۇل باعالى تارتىپتەر توڭكەرىسشىلەردىڭ دىستق قانىمەن جازىلعان ادالدىق، سوڭعىلاردىڭ شەشۇىنە قالدىرىلعان "جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتياسى نەلىكتەن دىسكەر" دەگەن سۇراۋدىڭ جاۋاپتارىنىڭ ئبىرى، سوندىاي ـ اق جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتياسىنىڭ ئوزىن كىرشىكسىزدەندىرىپ، ئوزىن كەمەلدەندىرىپ، وزىنە توڭكەرىس جاساپ، ئوزىن جوعارىلاتۇىندىعى ساقتىق ەسكەرتپە.

رۇحتى ەستە بەرىك ساقتاپ، ماڭگى العا تارتايىق

باس شۇجي شي جينپيڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: "ئبىر ۇلت تەك رۇحانىي جاقتا تابان تىرەپ، ورنىقتى تۇرا العاندا عانا، تاريح كوشىندە ەڭسەسىن اسقاق ۇستاپ، الدىڭعى لەكتە قاسقايا جۇرەدى" .

جاۋگەرشىلىك جىلدارداعى قان كەشە سوعىس جۇرگىزۇ بولسىن، الدە بەيبىت زامانداعى قالتقىسز ۇلەس قوسۇ بولسىن، قاھارمان پەرزەنتتەردىڭ ۇرپاقتار بويى قيىپسىز قين ـ قىستاۋلاردان ئوتىپ، سان ـ ساناقسىز قۇرباندىقتار بەرۇىنىڭ ارقاسىندا جۇڭحۇا ۇلتىنىڭ جاپا ـ ماشاقاتتان نۇر ـ شۇعىلاعا بەت العان گۇلدەنۇ جولى سالىندى. ولاردىڭ اسقاق تۇلعاسى بەرىك ارقا ـ تىرەك بولدى؛ ولاردىڭ ئس ـ نزدەرى اسقار تاۋ، الىپ وزەندەي ايبىندى بولدى؛ ولاردىڭ رۇحى كەلەشەكتى نۇرلاندىردى.

بۇگىن كوممۇنىستەردىڭ سەنىم تۇى استىندا، قىزىل جارتاس رۇحىنىڭ ۇندەۋىندە، وكىنىسسىز تاڭداۋ جاساعان ادامدار بارعان ساين كوبەيۇدە ـــــ

شەكارا وڭىرىندە وقۇ ـ اعارتۇ شەبىندە 40 نەشە جىل تامىر تارتقان جاڭ گۇيمەي ۇستاز 1800 نەشە قىز بالانىڭ داشۇەگە قابىلدانىپ تاۋ قويناۋىنان شعۇىنا كومەكتەستى. ول: "جياڭ جيە مەنىڭ ومىرلىك ۇلگىم، «قىزىل ورىك جىرىن» ەڭ ۇناتىپ شىرقايمىن" ، ـ دەدى.

مەملەكەتتىك كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ ونەگەسى، چۇڭچيڭ قالاسى ۇشان اۇدانى جۇشيان اۇىلى شياجۇاڭ قىستاعى پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۇجيى ماۋ شياڭلين ۇرپاقتار بويى تاۋدان شىقپاي تومىماعا ـ تۇيىق قالعان تاعدىردى وزگەرتۇ ئۇشىن، اۇىلداستاردى باستاپ 7 جىلدا جالاما قۇزدى شاۋىپ تاۋ جولىن سالىپ شىقتى، 15 جىل ۇاقىت جۇمساپ، قىستاق تۇرعىندارىن بايىپ اۇقاتتانۇعا باستادى.

جاڭا تىپتى ايدارشا ۇيرۇس وكپە قابىنۇ ىندەتىنەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋدىڭ ئبىرىنشى شەبىندە ئۇرتىس 20 نەشە كۇن ەرلىكپەن شايقاس جاساعان چۇڭچيڭ قالالىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى شاپيڭبا رايوندىق بولىمشە مەكەمەسى فىڭۇىن ساقشى بولىمشەسىنىڭ حالىق ساقشىسى پان جيمەيڭ ايىاق استىنان ناۋقاسى قوزعالىپ، نەبارى 51 جاسىندا باقتىقا قارسى قايتىس بولدى. وسى ساقا پارتيا مۇشەسى ساقشىعا قابىلداناۋ سالتىندا بەرگەن سەرتىن ئوز ومىرىمەن ئتۇسىندىردى: "قىزىل جارتاس رۇحىنىڭ جەتەكشىلىگىندە، بۇقارانىڭ امانداعى ئۇشىن ادالدىقپەن ئوزىمدى ارناپ، بار كۇشىمدى سارقا جۇمسايمىن!" .

...

ادامدا رۇح بولماسا، ەڭسە كوتەرىپ تۇرا المايدى، مەملەكەتتە رۇح بولماسا قۇدىرەتتەنە المايدى. توڭكەرىس ارداگەرلەرى مەن ئداۋىر ونەگەلەرىنىڭ ادالدىعىمەن، ماڭداي تەرىمەن، اۋەلى، ومىرىمەن جازعان ئس ـ نزدەرى ئسات ساين بىزگە "قايدان كەلگەنىمىزدى، قايدا باراتىنىمىزدى" ەسكەرتىپ، ئبىزدى اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاي، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاپ، قىزىل گەندى قان تامىرىمىزعا سىڭدىرۇگە جىگەرلەندىرەدى.

ۇلى ئداۋىر ۇلى رۇحقا مۇقتاج. ئبىز قىزىل جارتاس رۇحىن بار كۇشپەن جالعاستىرىپ جانە ساۋلەلەندىرىپ، قىزىل گەننىڭ وتىن ماڭگى وشىرمەي، ۇرپاقتان ـ ۇرپاققا جالعاپ، باعالى رۇحپەن العا باسۋ جولىمىزدى نۇرلاندىرىپ، ماڭگى قاجماس ـ تالماس رۇحانىي كۇيمەن جانە ۇدەرە العا تارتقان كۇرەس بەينەسىن باستان ـ اياق ساقتاساق، ئسوز جوق، ئداۋىردىڭ اسۋ تاسقىنىندا كەۋدە كەرىپ تولقىن جارىپ، ەرلىكپەن العا تارتا بەرەتىن بولامىز.

(شىنحۇا اگەنتسىگىنىڭ 10 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنى بەيجىڭنەن بەرگەن حابارى)

(باسى 1 ـ بەتتە)

"وسى 5 جىلدا قىستاقتاعى وزگەرىستەر وتە زور" . 10 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى تۇرپان قالاسى گاۋچاڭ رايونى شينچىڭ اۋماعى يىڭى ئمالى قىستاق پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۇجي ابىلات حوجاحىمەت بىلاي دەدى: پارتيانىڭ حالىقتا تىمىدىلىك جەتكىزۇ سىياساتىنىڭ قولداۋىندا يىڭى ئمالى قىستاعى قالا اۋماعىنا جاقىن بولۇداي ابزالدىلعىن ساۋلەلەندىرىپ، باۋلۇ قۇرىلىمىن ەنگىزىپ، گاۋچاڭ رايونىنداعى كاسپورىندارمەن، مەكەمە ـ ورىندارمەن بەلسەندىلىكپەن ۇشتاستى، توپ ـ توپ قىستاق تۇرعىنىنى باۋلۇدان كەيىن قالاعا كىرىپ دانەكەرلەۋشى، توقماشى، اسپاز بولدى... 10 ـ رەتكى پارتيا قۇرىلتايى بايانداماسىندا قالا، ۇىلدارداعى ەڭبەك قۇاتى بار ادامدارداڭ بارلىعىن جۇمىستاندىرۇعا قۇلشىنۇ كەرەك دەپ ورتاعا قويىلدى، بۇل نسانانى جۇزەگە اسىرۇعا بىزدە سەنىم دە، بەكىم دە بار.

التاي قالاسى سارعۇسىن اۇىلى كۇرتى قىستاعى ـــ "مەمەلەكەتتىك ورماندى اۇىل ـ قىستاق" ، اۇتونوميالى رايوندىعى اۇىل ـ قىستاق ساياحاتى جاعىندىعى ئتۇيىندى قىستاق. قىستاق پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۇجيى ماۋلىتبەك داۋكەن بىلاي دەدى: وتكەن 5 جىلدا كۇرتى قىستاعى جول تورى قۇرىلىسى، جولدى اسفالتتاندىرۇ، جول شىراعىن ورناتۇ، ۇيلەردى وزگەرتپ سالۇ سياقتىلاردى ورىنداپ، قىستاقتىڭ بەت ـ بەينەسىن زور دارەجەدە وزگەرتتى، 23 شارۇالار شاتىنعى سىياجايىنىڭ ساۋداسى كۇسەت بولىپ، قىستاق تۇرعىنارى كىرىسىن ورنىقتى ارتتىرۇدى جۇزەگە اسىردى. 10 ـ رەتكى پارتيا قۇرىلتايى بايانداماسىندا شينجياڭدى سىياحات ارقىلى گۇلدەندىرۇ ستراتەگياسىن دشكەرىلەي اتقارۇ كەرەك دەپ ورتاعا قويىلدى، بۇل ئبىز جوننىنەن ەرەكشە شابىتتاندىرۇ بولدى. ئبىز قىستاقتاعى ساياحات نەگىزدىك قۇرىلعالارىن دشكەرىلەي كەمەلدەندىرىپ، بارلىق قىستاق تۇرعىنارىنىڭ سىياحات كاسىبىنىڭ دامۇى بارىندا يگىلىككە كەنەلۇىنە مۇمكىندىك جاسايمىز.

"ئبىز يدەيا مەن ارەكەتتى اۇتونوميالى رايوندىق 10 ـ رەتكى پارتيا قۇرىلتايىنىڭ رۇحىمەن بىرلىككە كەلتىرىپ، جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالۇ جالپى جوباسىن تولىق، دالمە ـ ئدال دايەكتىلەندىرىپ، قوعام ورنىقتىلىمەن باياندى تىنىشتىق باس نسانىاسىن مىقتاپ يگەرىپ، ورنالاسىتىرۇلاردىڭ، جايعاستىرۇلاردىڭ ئدال، ەگجەي ـ تەگجەيلى، ناقتى تياناقتانۇىنا شنايى كەپىلدىك ەتەمىز" . اۇتونوميالى رايوندىق سالىق مەكەمەسىنىڭ قاراقاش اۇدانىندا تۇراتىن "ۇعىسۇ، تىمىدىلىك جاساۋ، توعىستىرۇ" قىزمەت اترەتىنىڭ باس جەتەكشىسى، ۇرچى اۇىلى قوشاۋات قىستاعىنىڭ ئبىرىنشى شۇجيى شيۇڭ ۇجۇن بىلاي دەدى: وتكەن 5 جىلدا پارتيانىڭ حالىقتا تىمىدىلىك جاساۋ ساياساتتارىنىڭ قولداۋىندا قوشاۋات قىستاعىنىڭ كاسىپ سالالارى گۇلدەندىرۇ، بۇقارانىڭ قالتاسى قامپايىپ، اۇىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇدە جالپى بەتتىك ىلگەرىلەتۇگە تاماشا نەگىز قالاندى. كەلەسى قادامدا، ئبىز پارتيا قۇرىلتايىنىڭ بايانداماسى ورتاعا قويعان نسانا ـ تالاپتارمەن سالىستىرىپ، اۇىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇدە جالپى بەتتىك ىلگەرىلەتۇ بارىسىندا وي جەلىنى سالالاپ، ناقتى شارالاردى جولعا قويىپ، ناقتى ونىمدىلىككە تالپىنامىز.

اقتاۋ اۇدانى قىزىلتاۋ قالاشعى سىلۇجيايۇان شاعن اۇماعى اقتاۋ اۇداننىڭ قونىس جاڭالاپ كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ بويىنشا ورنالاسترۇ تۇيىندەرىنىڭ ئبىرى، 5 اۇىل ـ قالاشق، 26 قىستاقتاعى 1608 ەگىنشى ـ مالشى تاۋ قويناۋىنان وسى ارعا كوشىپ كەلگەن. وسى قالاشق پارتكومىنىڭ شۇجيى ۋاڭ شىڭلۇڭ مىنالاردى ئبىلدىردى: "ئبىز پارتيا قۇرىلتايىنىڭ رۇحىن ىشكەرىلەي ۇيرەنىپ، دايەكتىلەندىرىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ جەتىستىكتەرىن بەكەمدەۋدى، كەڭەيتۇدى اۇىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇمەن ۇزدىكسىز ئونىمدى ۇشتاستىرىپ، اۇىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇدى جالپى بەتتىك ىلگەرىلەتىپ، كوشىرىلگەن بۇقارانىڭ كوشىپ شعا الۇىنا، ورنىعا الۇىنا، اۇقاتتانا الۇىنا مۇمكىندىك جاسايمىز" .

"اۇتونوميالى رايوندىق 10 ـ رەتكى پارتيا قۇرىلتايى بايانداماسىندا كىرىستى ارتتىرۇ، بايۇ ينجەنەرياسىن اتقارۇ، بىرگە بايۇدى جەبەۋ كەرەك دەپ ورتاعا قويىلدى. بۇل ئبىزدىڭ الداعى داۋىمىزعا ايقىن بەتالىس كورسەتپە، سەنىمىزدى بارىنشا كۇشەيتىپ، قايراتىمىزدى تاسقىندا تتى" . سانجى قالاسى اشلى اۇىلى شينفىڭ ساۋىن سىر باعمىشلىق كاسىپتىك سەلبەستىك كووپەراتيۋىنىڭ القا مەڭگەرۇشىسى جاڭ فىڭ بىلاي دەدى: 2020 ـ جىلى سەلبەستىك كووپەراتيۋىنىڭ ئونىم قۇنى 37 ميللىون يۇاننان اسىپ، 365 ەگىنشى ـ مالشى كووپەراتيۋ مۇشەسىنىڭ ورتاشا كىرىسى 48 مىڭ يۇان بولدى. سەلبەستىك كووپەراتيۋى ئسۇت ونىمدەرىن وڭدەۋ زاۋودىن سالۇدى جوسىپارلاپ وتىر، ول سالىنعاننان كەيىن جىلدىق ئونىم قۇنى مەجەمەن 100 ميللىون يۇانعا جەتەدى.

"وسى بىرنەشە كۇندە اترەت اۇتونوميالى رايوندىق 10 ـ رەتكى پارتيا قۇرىلتايىنىڭ رۇحىن جەتكىزۇدى، ۇيرەنۇدى ۇيمەداستىردى، تىڭداعاننان كەيىن ەرەكشە جەلپىندىم. كوپشىلىكتىڭ بىرگە بايۇدى عانا ناعىز بايۇ ەسپىتەلەدى. مەن بايۇ باستاماشىسىمىن، باستاماشىلدىقپەن اۇىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇگە كۇش قوسۇىم كەرەك" . جىڭ اۇدانى باجياحۇ ەگىس الاڭى اۇىل شارۇاشلىعى 7 ـ اترەتىنىڭ قىزمەتكەرى جاۋ يۇڭگاڭ بىلاي دەدى: "مەن ەگىنشىلىك، باعمىشلىق سەلبەستىك كووپەراتيۋىن قۇرىپ، كوكونىس جىلىجايىن سالىپ، ئۇي قۇستارى باعمىشلىق بازاسىن قۇرىپ، اترەتتەگى جۇمىسشى ـ قىزمەتكەرلەرمەن بىرگە دامىپ، بىرگە بايۇدى جۇزەگە اسىرماقپىن" .

(ئتلىشى ۋي يۇڭگۇي، قاتناسقان تىلشىلەر جاڭ جىلي، جاڭ رۇيلين، جاڭ تيڭ، ئپاريزات ابدۇل، سۇڭ ۋيگو، گي يوۋجۇن، سۇڭ يا ـ ۋىن)

(باسى 1 ـ بەتتە)

قوعام ورنىقتىلىعى مەن باياندى تىنىشتىق باس نسانىاسىن مىقتاپ ارقاۋ ەتىپ، بيىل قىس پەن كەلەر جىلعى كوكتەمدەگى اۇىل شارۇاشىلىعى، اۇىل ـ قىستاق، شارۇالار قىزمەتىندەگى جانە اۇىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇدەگى ئتۇيىندى قىزمەت مىندەتىن دشكەرىلەي ورنالاسترىدى، جايعاسترىدى. اۇتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ ورىنباسار شۇجيى، اۇتونوميالى رايوندىق پارتكوم اۇىل ـ قىستاق قىزمەتى باسشىلىق گرۇپپاسىنىڭ جانە اۇىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇ باسشىلىق گرۇپپاسىنىڭ ورىنباسار باستىعى جاڭ چۇنلين ماجلىسكە قاتناستى ئارى ئسوز سويلەدى.

ئماجلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: بۇكىل رايوننىڭ اۇىل شارۇاشىلىعى، اۇىل ـ قىستاق، شارۇالار جانە اۇىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇ شەبى يدەيا مەن ارەكەتتى شي جينپيڭ جولداستى ۇيىتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شينجياڭ قىزمەتى جوننىندەگى شەشىمدەرىمەن، ورنالاسترۇلارىمەن شىن مانىندە بىرلىككە كەلتىرىپ، اۇتونوميالى رايوندىق 10 ـ رەتكى پارتيا قۇرىلتايىنىڭ رۇحىن دشكەرىلەي ۇيرەنۇدى، دايەكتىلەندىرۇدى، تياناقتاندىرۇدى ماڭىزدى سىياسىي مىندەت ەتىپ، جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالۇ جالپى جوباسىن تولىق، دالمە ـ ئدال دايەكتىلەندىرىپ، قوعام ورنىقتىلىعى مەن باياندى تىنىشتىق باس نسانىاسىن مىقتاپ يگەرىپ، تىڭعلىقتى، تەبىندى قيمىل ارقىلى اۇىل شارۇاشىلىعىنىڭ، اۇىل ـ قىستاقتاردىڭ وسىزامانداناۋىن جەدەلدەتىپ، اۇىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇدى جاپىاي ىلگەرىلەتىپ، شينجياڭنىڭ ورنىقتىلىق، داۋۇ تىنىشىن بەلسەندى ۇلەس قوسۇ كەرەك.

ئماجلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: جەر ـ جەر، تاراۋلار جاۋاپكەرشىلىكتى ارقالاۋدى كۇشەيتىپ، بيىل قىس پەن كەلەر جىلعى كوكتەمدەگى اۇىل شارۇاشىلىعى، اۇىل ـ قىستاق، شارۇالار قىزمەتىندەگى جانە اۇىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇدە ـ گى ئتۇيىندى قىزمەتتەردى تىڭعلىقتى، ويداعىداي ىستەۋ كەرەك. كەزەكتەگى ەگىس داقىلدارىنىڭ كۇزگى جيىن ـ تەرىن قىزمەتى مەن كۇزگى، قىسقى تۇقىم سەبۇ قىزمەتىن ويداعىداي مىقتى يگەرىپ، دۇمبە ئبيداي ەگۇ مىندەتىن باتىل تياناقتاندىرىپ، 2022 ـ جىلعى استىق ئوندىرىسىن شىن مانىندە ورنىقتىرۇ كەرەك. مال شارۇاشىلىعىنىڭ، سۇ ونىمدەرىنىڭ ئونىمىن ارتتىرۇ، قامداۋدى قامتاماسىز ەتۇ قىزمەتىن ويداعىداي مىقتى يگەرىپ، ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تۇتىنۇ قاجەتىن قاناعاتتاندىرۇ كەرەك. اۇىل شارۇاشىلىعى ونىمدەرىن ئوندىرۇ مەن ساتۇدى ۇشتاسترۇدى جاقسى يگەرىپ، شارۇالاردىڭ كىرىسىن ارتتىرىپ، اۇقاتتانۇىن جەبەۋ كەرەك. اۇىل ـ قىستاق قۇرىلىسى ارەكەتىن ويداعىداي مىقتى يگەرىپ، اۇىل ـ قىستاق نەگىزدىك قۇرىلعىلار قۇرىلىسى مەن الەۋمەتتىك قىزمەت وتەۋ جۇيەسى قۇرىلىسىن كۇشەيتىپ، اۇىل ـ قىستاقتىڭ قونىس ورتاسىن رەتتەۋ ـ جونگە سالۇدىڭ دەڭگەيىن جوعارىلاتۇدىڭ 5 جىلدىق ارەكەتىن جەدەل اتقارىپ، كورىكتى، قونىستانۇعا جايلى اۇىل ـ قىستاق قۇرۇ كەرەك. اۇىل شارۇاشىلىعىنا قوعامدانعان قىزمەت وتەۋدى ويداعىداي مىقتى يگەرىپ، وسىزامانداناعان اۇىل شارۇاشىلىعى تيجارات جۇيەسىن بەلسەنە ورناتۇ كەرەك. قىس ماۋسىمداعى اۇىل شارۇاشىلىعى ىلىم ـ تەحنيكاسىنا باۋلۇدى ويداعىداي مىقتى يگەرىپ، مەملەكەتتە ئبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ئتىل ـ جازۇدى جالپىلاسترۇ، كەڭەيتۇ قىزمەتىن مۇقيات، ويداعىداي ىستەپ، ەگىنشى ـ مالشى بۇقارانىڭ ساپاسىن، تەحنيكالىق قابىلەتىن شىن مانىندە جوعارىلاتۇ كەرەك. دىزەل مايى، حيميالىق تىڭايتقىش، تۇقىم سياقتى اۇىل شارۇاشىلىق ئوندىرىس قۇرال ـ جابدىقتارىن قامتاماسىز ەتۇ قىزمەتىن ويداعىداي مىقتى يگەرىپ، قامداۋدىڭ ورنىقتىلىعىنا، باعانىڭ ورنىقتىلىعىنا شنايى كەپىلدىك ەتۇ كەرەك. كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ جەتىستىكتەرىن بەكەمدەۋدەن كەيىنگى باعالاۋ قىزمەتىنە بارىنشا ئمان بەرىپ، بار كۇشپەن ويداعىداي ىستەپ، كولەمدەمدەنگەن قايتا كەدەيلەسۋدىڭ تۇلماۋىن ەڭ تومەنگى شەكتە باتىل ساقتاۋ كەرەك. اۇىل